॥ ॐ तत्सत् परमात्मायनमः ॥

સુભાગી-સુંદરીનાં નાટકનાં ગાયનો.

શ્રી દ્વારકાં નિવાસી માનવંતા,

શેઠ. દુલ્લભદાસ રણછોડજીના ઉદાર આશ્રયથી

ઉત્પન્ન થએલી તે.

પોનાની દ્વારકાં મનોરંજક નાટક મંડળી માટે.

બનાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

દુર્લભરામ તુલશીરામ વ્યાસ.

અમદાવાદ—"વિજય પ્રવર્ત્તક" પ્રેસ.

સંવત ૧૯૬૨. સન ૧૯૦૫.

કીંમત બે આના.

સુભાગી સુંદરી.

અંક ૧ લો.

સ્તુતી.

પાયે પ્રભુ પડીએ.

હે દયાલ, આજે બાલ, નમુ નાથ, જોડી હાથ;

સારેગમ સુરગાણી કડીએ. પાયે૦

વીશ્વનાથ છો મહા દયાળુ, મહેર કરો મુજપર માયાળું;

નીત્ય ધરૂં તુજ ધ્યાન, ભગવાન, છું નાદાન, હું આ વાર;

કરૂં સુમરન ઘડી ઘડીએ. પાયે૦

૨

પ્રીય બેની, ભુવનેશ્વરીનાં સામળીને દર્શન કરીએ.

કરનારી દુખ હરનારી, માની મુરતી અંતર ધરીએ;

જો, પુજન કરીએ, તો ભવસીંધુથી તરીએ,

ચંદન કુંમ કુંમ કેશર, અરચન કરીને ગન ઠરીએ;

ગુલાલ ને પુષ્પમાલથી, માને વધાવી મંદર ભરીએ. આ૦

૩

તનમાં ભર્યો છે ઠર્યો છે, ભય જાણી ગજ જોતી.

મેં ભાગતાં ભાગતાં, નકવેશરનું મોતી. ૦

હાલ વાલવું હાર.
કેદી ફરી મારૂં મળશે મા.

૪

દાસી બનાવવા પ્રપંચી શીદ પરણ્યા, શીદને મને ફંદ
હો ખોટા રાજા, મારાથી ન બોલશો;
હો કપટી રાજા, મારાથી ન બોલશો;
એક મારૂં વેણુ પણ, આપ નથી પાળતા;
સુખ નામે દુઃખમાં ડુબાવી. હો ખોટા
લાખની ગઠાડી, કરી તમે કાખની;
લહાવ શું લીધો અહીં આવી. હો ખોટા

૫

કુંદરડી આવી મારી, કુંદરડી આવી.
કુંદરડી લાગે છે વ્હાલી વ્હાલી, ભાઈ ભાઈ. કુંદરડી
કેવી રૂપાળી છે બે આંખો વાળી;
આમ સટક, મટક જાય હાલી, ભાઈ ભાઈ. કુંદર
આપણે એ પણ શું આવો રૂપાળી;
ધનના છે ઢગલા ને પહેરવાને ડગલા,
પગલાં ભરી, હાથ ઝાલી, ભાઈ ભાઈ.
કાખમાં તેડી તને લઈ જાઉં દીકરી,
ને ઉંચાકુ ઘોડીયામાં ઘાલી, અલલલ હાલ હાલ

૬

અવતાર લીધો અવની ઉપર, દુખી થવાનો
એ અનાર્શે અમૃત ગારો, જોઈ કર્યો

આનંદ દીન પ્રભુ કય. ...શું, પ્રેમેભરી પ્રેમે ભરી;
...મે ભરી પ્રીય પ્રાણુને ...રીહું. રસીયા૦

૧૨

આવો આવોને પ્યારા, નાસોતો મારા સમ છે;
નારેના—હારેહા—જારેજા—વારેવા. આવો૦
હુતો નૈ પરણું રેને તું આધો, એમાં તે શેની શરમ છે;
નહાસોતો મારા સમ છે. આવો૦
બાપા આતે કયાંથી, બાજ્યો છે ડાઘો;
ફુટયાં તમારા કરમ છે. નાહશો તો મારા સમ છે. આવો૦

૧૩

પીતાજી ન મારો (૨) હું નીરાધાર છું;
દયા ઘો ન છોડી, પીતા દીલથી તમામ.
તજીશ હું પ્રાણ હણો મુજ પ્રાણ. પીતાજી૦
એ છે મારો પ્રાણ પ્રીતમ, એ છે હૈયા હાર;
તગારો ન જાન, પ્રીતમ મુજ પ્રાણ. પીતાજી૦

અંક ૨/૯

૧૪

વાહ શી શોભા સુખદાઈ પ્રભુ પાસે. વાહ૦
પ્રેગી જોડીને પ્રેમ જોઈ, પ્રફુલીત મન ગલકાય;
સુંદરી નીજ પ્રીતમ મળતાં, આનંદ ઓચ્છવ થાય. વાહ૦
પ્રેમ તહાં નહી નેમ છે, નેમ તહાં નહી પ્રેમ;
પ્રેમ એ નેમજ હોય છે, પ્રેમીને મન ક્ષેમ.
અજબ પ્રેમના પાત્રઆ, તપો સુંદરીનું સુભાગ્ય;
આશીષથી અવીચળ રહો, તપો એનું સૌભાગ્ય. વાહ૦

૧૫

આંખો ખોલી જો જીવ, દુનીયા દીસે ફાની;
શાની જીંદગાની રોજ, રહેવાની માની. આંખો૦
થયા ધંધામાં મેડી, મહોલ વાડી વાજીફા;
ખંતે સાચવ્યા અંતે, થવાના ધુળ ધાણી. આંખો૦
ઓચીંતો આવશે, જમનો જપાટો;
કરી લેને ભલાઇ એ છે, સાચી કમાણી. આંખો૦

૧૬

હારે સતી સુંદરી પ્રીય પ્યારી;
આ વદન વીશાળી રસાવી તું. સતી
વાણી મધુરી તારી. શુંણી સુંદરી પ્યારી;
વાહ વાહ તું સતી નારી;
ચહેરા ચમકાવો પ્યારી. ઝાંઝર ઝમકાવો, સતી૦

કરને લેહેકાવો, શાન્તી ફેલાવો;
આ તન મન ધન, જાઉં વારી. પ્રીય મારી. સતી૦
પ્યારાની પ્રીતથી, સુખ પામી સુંદરી;
રંગમાં રમીએ પતીની હાં, તેની ટાળો સૌગતી-પ્યારી. સતી૦
સાચી સતી, વ્હાલી અતી;
પ્રીતી થકી, પાળો પતી. સતી૦

૧૭

ચોળી પહેરી, લટકેથી મટકાં કરતાં આવ્યાં;
રંગે જબોળી, સાડી ઓઢી મન લોભાવ્યાં.
ઝાંઝરનારે ઝણુકારે, કર કંકણુના ખખડાટે;
કાજળથી નેત્ર દીપાવ્યા. ચોળી૦
હવે શરમાવો હાલા, શાને દીયરજી મારા;
બોલો બોલો ને બોલ બોલો;
મેં કેવા તમારા નખરા તો જણાવ્યા. ચોળી૦

૧૮

પીતુ શાને કરો છો, આવાં કુડા કામ;
જેને શ્રદ્ધા શ્રી રામ, કરે સહાય ઘનશ્યામ;
તેનું લઇ શકે કોણ નામ. પીતુ૦
પ્રલ્હાદને પીડી, હીરણ્યાકશીપુ, પીતાજી કમાણો શા દામ;
બુરે મોતે મુવો પાપી અંતે થઇ બદનામ. પીતુ૦
મોહી સતીપર શંભુને બાળવા, ભસ્માસુરે બીડી હામ;
બળી ભસ્મ થઇ, ગયો પરને પીડીને કુધામ. પીતુ૦

૧૯

માજી જરા ન ગભરા તું તારા દીલથી,
ધીરજ મનમાં તુજ ધરને, સોચ ન કરતી લગાર;
પાપીથી તો હું બચાવું, સુભાગી નરનાર. માજી૦
તુજ દીલ દુખી જોઇ રીબાવું, માત ન થા તું દીલગીર;
તારા ખાતર હું મરૂ મા, રાખને મન ધીર. માજી૦
છોડાવું હું એહને, આ નાજુક મમ હસ્તી;
માટે ચીન્તા કર ન તું, શાને દુખ ઉર ધરતી. માજી૦

૨૦

પીલે શરાબ મજેદાર, મેરેયાર, પીલે શરાબ મજેદાર.
જાહીર દીલકો જોશ મેલાવે, રંજો હડાવે, હજાર મેરેયાર. પીલે૦
દર્દ તગામકો ગર્દ કરતહય, શરદમેં બહોતહય બહાર મેરેયાર. પીલે૦

૨૧

આવો ગુણીયલ મોજમાન,
પ્રીતેથી પાય ધરી આપોને માન. ગુ૦
દર્શન પામ્યો આપનાં, દુખ થયાં સૌ દુર;
સેવા કરશું સ્નેહથી, સુખનો ઉગ્યો સુર.
આવા સેવક સાંપડે, એ કયાંથી સદભાગ્ય;
આવા સેવકના સદા, પુજું હું તો પાય. ગુ૦

૨૨

બંધુ નહી રહે પ્રાણ, એક ક્ષણ તુજવીણ દુખથી રદય ચીરાય;
ખરી વખતમાં સ્હાય કરી તેં, નયને વહે ધારા.—મારા૦

તમ સુખે સુખી હું છું, તમ દુખે દુખી હુંછું, નયને વહે ધારા;
હૃદય મારૂ ફાટી જાય, કેમ કરૂં બંધુ, મારા કેમ કરૂં બંધુ, મારા.
સુખે રમતાં અમને કીધાં, નીજ તેનથી મનથી;
નીજ મન ભજીને, સુખ તજીને નયને વહેધારા.

૨૩

હે નફ્ટ, તું ખસ દુર પાપી ચંડાલ,
જા ચંડાળ, જા ચંડાળ, જા ચંડાળ. હે નફ્ટ.
ઉઠે છે અંગજવાળ, ગણું ન મારો બાળ;
ખેચું હું તારી ખાલ, આણું હું તારો કાળ;
અવીચારી, દુરાચારી, મુખતારૂ બાળ. હે નફ્ટ૦

૨૪

ભ્રાતા ભુલ કાં કરો છો, ભોળા ભ્રષ્ટ થઇ ભમાઇ;
શંકા શીદ ઉર ધરો છો. ભ્રાતા૦
બંધુ એ કદી બને નહી, વડોલ વીચારો વાત;
ન વદવાનું વદો તમે, થાય મહા ઉતપાત;
ધ્હાય ઉર કાં કરો છો, ભ્રાતા૦
વડીલ વીચારો વાત એ, સુંદરી છે મુજ માત;
કલંક આપો શું કુંડું, મન વીચારો ભ્રાત.
ધ્હાય ઉર કાં કરો છો. ભ્રાતા૦

૨૫

ગજબ ગજબ ગજબ, ગજબ કરે કુકર્મ,
દઉ ધીક્કાર વારંવાર, તુજને એ શરમ;

કરે હરામી કામ, દુષ્ટ નીચ નહી શરમ.
અરે હાય શું કરવું, ઝેર ખાઈ મરવું;
જુલમ, જુલમ, જુલમ, જુલમ કરે કુકર્મ. ફટ ધીક્કાર

૨૬

અહીં કોઈ આવી, પીયાને મનાવો;
મારૂં દીલડું ચીરી, ખોલી બતાવો. અહીં૦
અરે પીયા મારો નહી, પ્રેમબાણનાં બાણ;
તારે મન હું તુચ્છ છું, તું મારે મન પ્રાણ. અહીં૦
મને તપતીને નાહી તપાવો, લાગી અગન બુજાવો:
બોલાવો, લોભાઓ, પ્રાણપ્રીયા રીઝાવો. અહીં૦

અંક

૨૭

આ વીપદ રાન આ વહી જાયરે.
સ્વપ્નાની પેરે પુરી થાયે. આ૦
કાળ ાં સુખનો ઉદય થાયે;
ફીકર ભ્રગર દે છોડી તું, દીલ રીઝાયે. આ૦

૨૮

ચુપ જાઓ, પરદેશી રસ્તે ચલ્યા જાઓ;
તારી સાથે, મારી સાથે, નાનાના હવે ના. ચુપ૦
કહેશો જો આવું તો નહી આવું સંગે;
ના ના હવે નહી બોલું છોડોના ઉમંગ.
હા આવો રીઝાવો, બનાવો પટાવો,
ભોળાવો ફસાવો, લઈ જાઓ લઇ જાઓ. ચુપ૦

૨૯

જય જય વીભુ વીનવું સદા તુજને;
સુખ શાન્તીમાં રાખો, વીભુ સદા સુજનને.
દુખ સઘળાં દુર કરાને, અર્જ આમારી ઉર ધરીને;
કરજે પાપ ક્ષમા તું પ્રભુ, કહુંછું હું તુજને. જય૦
તુજ વીના ન કોઈ વીશ્રામ, શાન્તીનું ઠામ દામ;
નામ જપુ હું તનથી મનથી, મુજ પતી તું. જય૦

૩૦

કહું શું કર્મની વાત વીસ્તારી, છું દુખીયા હું ભારી;
તેં આ વીચારી જખમેંકારી, જીંદગી હારી પ્યારી.

સુતીતી એક દી. આંખ સહેજ મળી ગઇ;
દુષ્ટમનની દ્રષ્ટીએ પ.., .ની આંખો ચળી ગઇ,
જાગી ગઇ હું તેટલામાં, ક્રોધ મુજને વ્યાપીયો.
ભય ભીત થઇને કરગરેને, ક્ષમા માગે પાપીયો;
એ કપટીએ રાજાને નામે, પત્રીકા એક મો ',
હું સતી માટે નાખી શંકા, રાયના મનમાં વ..
મુદ્રીકા મુજ પાસે જોઇ, પતી વચન કડવા ભાંખીયા;
મુજ એક બોલ ન સાંભળ્યો, અમને નદીમાં નાખીયા,
પુત્ર ગુમાવી આ સ્થળ આવી હું સહુ દુખ નીત ભારી.

૩૧

માતુરે, કપટી મન નહી મારૂં.
લાગે સરલ મનડું મુજને પ્યારૂં;
થયુ હેત કદી ન વીસારૂં. માતુ૦
દુખડી હું શીદ બીજાને દુભવું;
મુજ વીતી વીસારૂં, નહી ઠગું હું. માતુ૦
કરીશ જે થવાનીજ વાત,
સુકૃત કરી ઠારૂ મન મારૂં. માતુ૦

૩૨

શ્રી એક સાંઝને સમે ચડી અટારી,
તેડી પુત્રને લડાવે લાડ નારી;
જોતી પતી વાટ બની હર્ષ ઘેલી,
હર્ષના (ગમાં જુગી રહેલી.
પતી ચ ા જાણી સતી મળવા જાય,

મ ન માય;

ારે,

સ

કા પર નરનું ધ્યાન;

આ નવ

અંતર ઝેર પતીને વસ્યું.

ક્રોધે ભરાઇ રાયે, પુછયું નહી કાંઇ;

નીરદોષને મારતાં, ડર્યો નહી મન માંઇ.

વ્હાલી નહી વામાં ગણી, વ્હાલો ગણ્યો નહીં બાળ;

નદીમાં ફેંકયાં સ્ત્રી પુત્રને, જાની કારમો કાળ.

૩૩

રે મેં તો જોગી બન જાઉં, પ્યારી કે કારન ભસ્મ લગાઉં. જોગી.

ાથમેં તુંબી અંગપર કફની, ભગવા વસ્ત્ર ધરાવું. જોગી.

ની દુનીયામેં સબ ફના હય, પ્યારી કો કહાં પાઉં. જોગી.

ન બન ફીરકર દેહ ગુમાવું, પ્યારી કે પાસ જાઉં. જોગી.

૩૪

તો છુટી છેલાને છોડાવી, મારે આજે આનંદ ઘડી આવી;

ાટાવી, ઉલટાવી, બુરી બાજી મીજાજીની આજે દીધી મેં શમાવી;

ંગ જીતી ચાલી, ફતે ઝુંડો જાલી;

રાની બનીશ આજે દાસી કલંક રહીત......હું તો.

૩૫

ધીમાં ધીમાં ચાલોને મારા પ્રાણુરે,

પગ નાજુક તમારા ચચમાઇ જશે.

કમર લચકાઇ જશે........
નાજુક વેલી ફુલ સમી, કેલી
ધડકે છાતી શ્વાસથી, ગ
પરસેવાના બીંદુ આ
મુખ રાતું થયું, થાક .... દાસ;
લીયો છાતીપરે, તો વીસામો સુણે...ઓ સુજાણરે. ધીમાં

૩૬

છબી આ સુંદર સતીની લ્યો નીહાળી;
જુવોએ બાળી, સગુણ વાળી, પ્રેમી રસાળી.
પ્યાલા પ્રેમના ભર્યા, ભર પ્રેમના મુખવાસ.
પ્રેમીને પ્રીતે તાં, અંગે અ ની આસ;
એ સા ચરી, તે ગઇ તે આકાશ,
પ્રીતમની વાણી સુણીને આવી ભર હુલાસ.

૩૭

ખરે વીભુ તું આખરે, સત્યથી સાહે કરે;
સત્ય આદરે તે કદીજ ન ડરે.
પાપી પાપમાં મરે, ધર્મી ધર્મથી તરે;
અંતે પ્રભુ સત્યથી તું સહાયતા કરે.
જય જય જય થયો વીજયરે, સત્ય રહુને પતી વ્રતરે;
કરણી તેવી ભરણીરે, કરણીપાર ઉતરણીરે,
જય થયો સુભાગી, સુંદરીનો ખરે. જય જ

સં. પુ.

૫)

', થશે મેલાપ તમારોરે,
ીચાર ધાર્યો તમારોરે.
જીત્યું જેગ;
પણ તેમ;
ાંતર મૃત્યુનો વારોરે.

ભીંગરના.

સખી૦

બતાવે. પ્રીયાને.

(૬

લાડકડી લલના લટકાળી, ઓ ૮
વાહવા વાણી મીઠી રસાળી,
કસ્તુભમણી હું બાંધું કંઠે,
પ્રોય મુખ સુખ ભોર છો
નવલ કીશોરી નાજુક ગૈ
નાના નવલ કીશોર છો.

ચીત મમ હરીને સ્વાધીન
ફીકર કરો નહી

જાઓ પ્રીતમજી હું
અલબેલી રંગરેલી ઘેલા
વાહ લટકારી છો મટકા

•

રસીયા રસીક ર
પ્રીતે વારૂ મે
પાલવ વૃક્ષે
આવી ગલો
યોવન પુષ્પ ખ.
પ્રીતનું દાન પ્રાણ
ખુંચ્યો પ્રેમ તણો
રસીયા રસ બસ